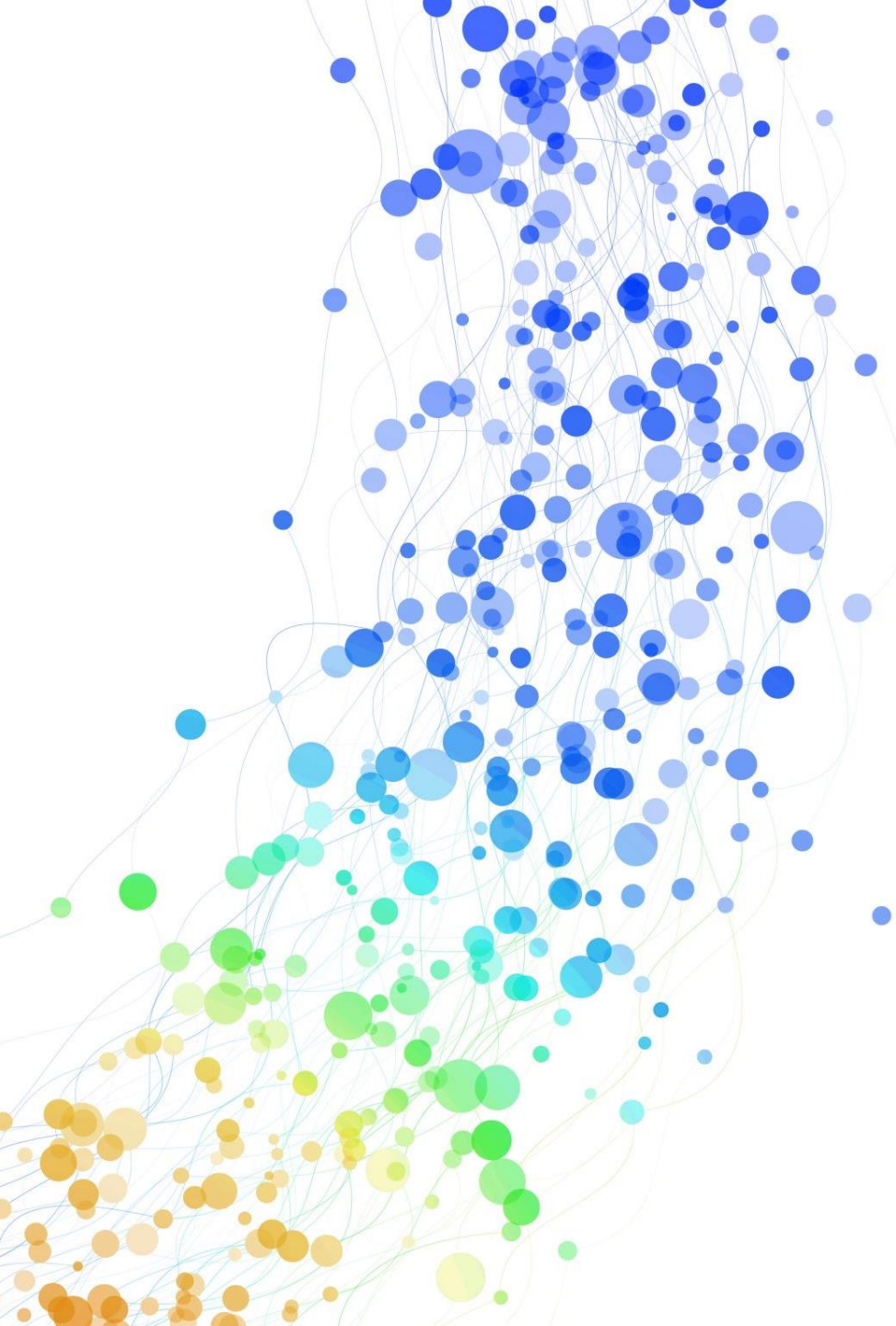

Ζητήματα διδασκαλίας και αξιολόγησης στο μάθημα της Ιστορίας

Μαρία Νέζη

Σ.Ε.Ε. κλ. ΠΕ02 του 1^{ου} ΠΕΚΕΣ Αττικής

Πέμπτη 21-10-2021

Θεσμικά κείμενα

- ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Α΄, Β΄ και Γ΄ ΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2021-2022
- Προγράμματα Σπουδών του μαθήματος της Ιστορίας στο Γυμνάσιο και στο Γενικό Λύκειο. Αριθμ. 119511/Δ2/ ΦΕΚ 3971/Β/17-9-2020
- ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ Δημοτικού-Γυμνασίου 21072^α/Γ2/ΦΕΚ 303/Β/13-03-2003
- Τρόπος εξέτασης των μαθητών Γυμνασίου στα μαθήματα: [...], Ιστορία/ ΠΔ 319/ΦΕΚ 261/ 27-11-2000
- Περί σχολικού και διδακτικού έτους και της αξιολόγησης των μαθητών του Γυμνασίου/ Π.Δ. 126, ΦΕΚ 211/11-11-2016
- Αναβάθμιση του σχολείου, ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις. ΝΟΜΟΣ ΥΠ΄ ΑΡΙΘΜ. 4823 ΦΕΚ Α 136/3.8.2021 (άρθρο 86)

Σκοπός του μαθήματος

Ιστορικός
Γραμματισμός

Ιστορική
συνείδηση

- Ερευνητικό ερώτημα
- Συνέχεια-αλλαγή
- Αίτια-συνέπειες
- Σημασία-σημαντικότητα
- Ενσυναίσθηση
- Πολυπρισματικότητα
- Ηθική διάσταση

Οδηγίες διδασκαλίας

Η διδασκαλία των διδακτικών ενοτήτων προτείνεται να γίνει με δύο τρόπους:

α) «αναλυτική με έμφαση στα ακόλουθα σημεία»

β) «συνοπτική παρουσίαση».

Στην πρώτη περίπτωση πρόκειται για επισήμανση των στοιχείων κάθε διδασκόμενης ενότητας στα οποία ο/η εκπαιδευτικός καλείται να επιμείνει και τα οποία οι μαθητές και οι μαθήτριες οφείλουν να εμπεδώσουν γιατί αυτά θα αποτελέσουν την εξεταστέα ύλη. Είναι τα σημεία εκείνα που κρίνονται απαραίτητα για την ιστορική κατανόηση της συγκεκριμένης ενότητας, αλλά και αποτελούν προϋπόθεση για την κατανόηση των επομένων.

Στη δεύτερη περίπτωση, η οποία αφορά ενότητες ή σημεία ενοτήτων που δεν θα συμπεριληφθούν στην εξεταστέα ύλη, ο/η εκπαιδευτικός κατά την κρίση του παρουσιάζει με διαγράμματα ή υποστηρικτικό υλικό την ύλη, ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να καλύπτουν τα ενδεχόμενα κενά της ιστορικής συνέχειας.

Πρόκειται κυρίως για ενότητες με παράθεση γεγονότων, που εμπεριέχουν λεπτομέρειες, αλλά και γεγονότων που οι μαθητές και οι μαθήτριες διδάχθηκαν αναλυτικά σε άλλες τάξεις ή και σε άλλα μαθήματα.

Τις διδακτικές ενότητες συνοδεύει η ένδειξη:

- «Υποστηρικτικό υλικό»
- «Προτεινόμενη/-ες δραστηριότητα/-ες»
- «Ανακεφαλαιωτικές δραστηριότητες».

Πρόκειται για υλικό δραστηριοτήτων που διευκολύνουν την ενεργητική μάθηση και τη συμμετοχή των μαθητών και των μαθητριών στη διδακτική διαδικασία.

Αξιοποίηση αυτού του υλικού γίνεται κατά την κρίση του εκπαιδευτικού, ανάλογα με τον διαθέσιμο χρόνο, τα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες της τάξης του.

Είναι προφανές ότι ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να αξιοποιήσει δικό του υποστηρικτικό υλικό και να προτείνει δικές του δραστηριότητες.

Αξιοποίηση πηγών

Οι μαθητές/τριες, παράλληλα με τη διδασκαλία της ύλης, πρέπει να ασκηθούν στην επεξεργασία ιστορικών πληροφοριών που αντλούν:

από τα **παραθέματα** (τα αποσπάσματα κειμένων, τις εικόνες, τους πίνακες, τους χάρτες κ.ά.) του σχολικού εγχειριδίου

ή από **συμπληρωματικό υλικό**, που παρέχει ο/η εκπαιδευτικός φωτοτυπημένο

ή **ψηφιοποιημένο** και το οποίο λειτουργεί ως ιστορική πηγή.

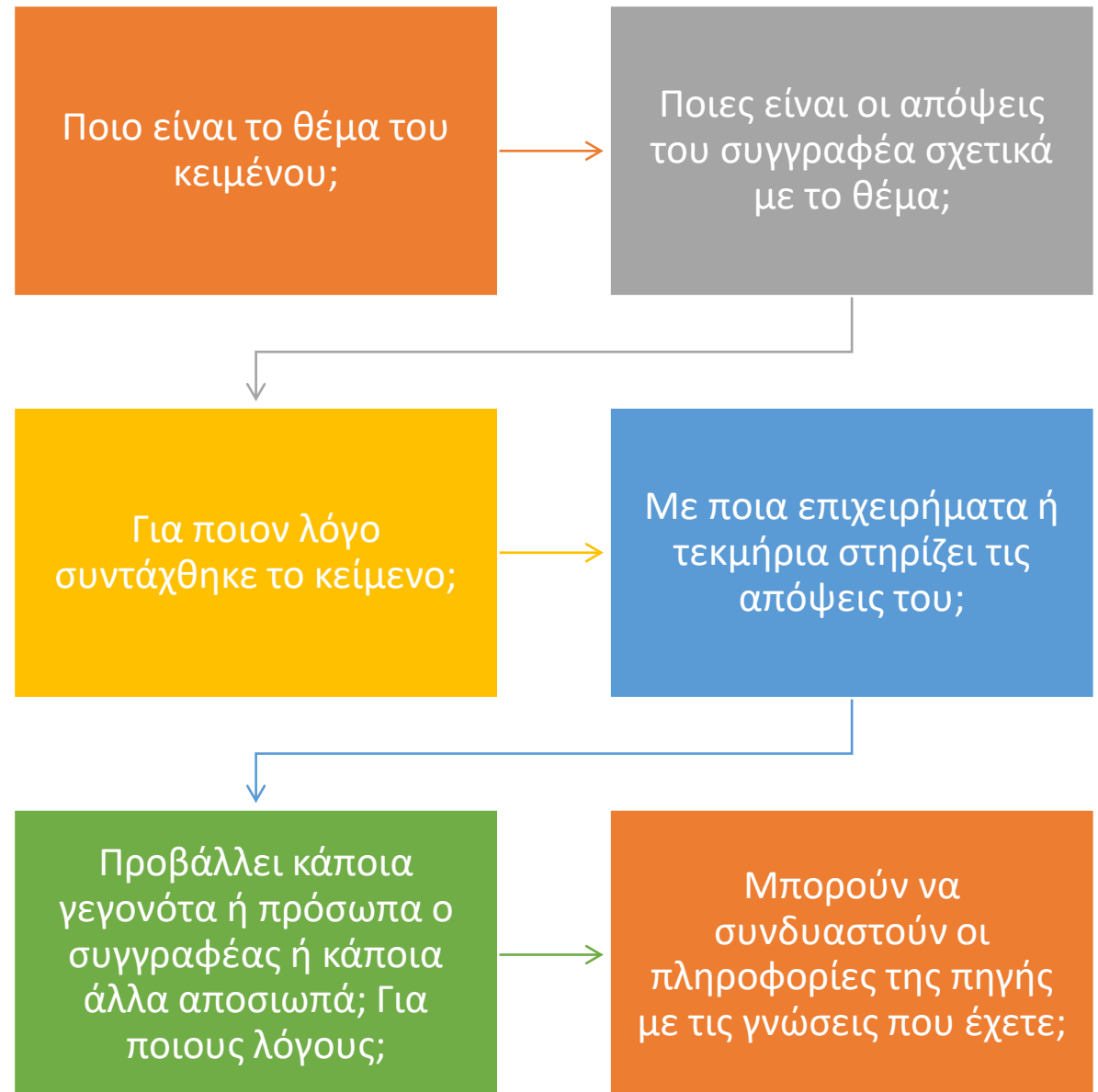
Κάθε επεξεργασία πηγών συμβάλλει στην απάντηση σε ένα ιστορικό ερώτημα.

Η επεξεργασία πηγών δεν έχει νόημα από μόνη της, σαν άσκηση επί χάρτου.

Πρέπει να υπηρετεί μια σκοπιμότητα: την οικοδόμηση μιας ιστορικής ερμηνείας.

Επεξεργασία πηγών

Κατανόηση του περιεχομένου

Ένταξη στα
ιστορικά
συμφραζόμενα

Πού και πότε συντάχθηκε το κείμενο; Σε
ποιους απευθυνόταν;

Ποιοι λόγοι συνέτειναν στη δημιουργία
του;

Οι πληροφορίες, που σας παρέχει, είναι
περισσότερες ή είναι πιο συγκεκριμένες
από τις ιστορικές σας γνώσεις;
Συμφωνούν ή αντιβαίνουν σε αυτές;

Επίδειξη του αυτοκρατορικού μεγαλείου στους βαρβάρους

- Πόσα πρόσωπα βλέπεις στην εικόνα;
- Σε ποια θέση βρίσκονται ως προς το κεντρικό πρόσωπο;
- Ποιες παρατηρήσεις μπορείς να κάνεις σχετικά με το κύρος και τη δύναμη που φαίνεται να έχει ο βυζαντινός αυτοκράτορας;

Οι αντίπαλοι του Βασιλείου Β' προσκυνούν το θριαμβευτή αυτοκράτορα που δέχεται τα σύμβολα της εξουσίας του από τους αγγέλους. Μικρογραφία από χειρόγραφο ψαλτήρι των αρχών τον 11ου αιώνα (Βενετία, Μαρκιανή Βιβλιοθήκη).

Διδακτικά προβλήματα

- Πολλές ιστορικές έννοιες
- Πυκνογραμμένο κείμενο σχολικού εγχειριδίου
- Απουσία κατάλληλου εικονιστικού υλικού
- Ανάγκη γλωσσικής εξομάλυνσης κειμένου για την κατανόησή του
- Αίσθηση αποσπασματικότητας ιστορικής αφήγησης μέσα από την εναλλαγή συνοπτικής και αναλυτικής διδασκαλίας ενοτήτων σχολικού εγχειριδίου

Τι κάνουμε;

Μεγάλη Εικόνα: π.χ. η Δημοκρατία στην αρχαία Αθήνα

- Ομοιότητα και διαφορά
- Συνέχεια και αλλαγή
- Ιστορική ενσυναίσθηση
- Ιστορική σημαντικότητα
- Ηθική διάσταση

Αντιβασιλεία (1833-1835): Το ιστορικό πλαίσιο

- Προσεγγίσεις:

- 1.Σημαντικότητα-σημασία: Γιατί είναι σημαντική για μας σήμερα η Αντιβασιλεία; Γιατί ασχολούμαστε με αυτή; Ποια η είναι σημασία της για την οργάνωση του ελληνικού κράτους; Σε ποιους τομείς;
- 2.Αλλαγή-συνέχεια: Τι άλλαξε με την Αντιβασιλεία; Τι έμεινε το ίδιο; Τι συνεχίζει να υπάρχει μέχρι σήμερα;
- 3.Αίτια-συνέπειες: Πού οφειλόταν η πολιτική της Αντιβασιλείας και ποιες συνέπειες είχε;
- 4.Οπτική-προοπτική: Πώς είδαν την Αντιβασιλεία οι πρωταγωνιστές, οι σύγχρονοί της, οι μεταγενέστεροι; Πώς παρουσιάζεται στα σχολικά βιβλία;
- 5.Μαρτυρία: Ποιες μαρτυρίες έχουμε; Πώς τις αξιοποιούμε;
- 6.Ηθικές διαστάσεις: Ποιες αξίες πρέσβευαν οι υποστηρικτές της Αντιβασιλείας και ποιες οι αντίπαλοί της, οι την αποκαλούσαν Βαυαροκρατία;

Μεθοδευση της διδασκαλίας

- Τι γνωρίζουμε ήδη;
- Τι έχουμε μάθει στα προηγούμενα μαθήματα;
- Τι έχουμε μάθει στο δημοτικό;
- Τι απορίες μας έχουν γεννηθεί;
- Τι θέλουμε να μάθουμε περισσότερο;
- Τι μας χρειάζεται για να μάθουμε;

Διδακτικές πρακτικές

Σύνδεση με το εδώ και το τώρα

Μάθηση με επίλυση προβλήματος

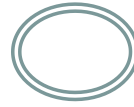
Μαθαίνω κάνοντας

Μελέτη πηγών

Παιχνίδια ρόλων

Εποπτεία

Σύνδεση με το εδώ και το τώρα

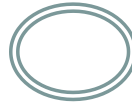
Με αφορμή μια διαφήμιση: Ο ΠΡΩΤΟΣ ΚΗΠΙΟΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ Ένα καφέ στο σπίτι του Όθωνα και της Αμαλίας -Μυστικό στην καρδιά της πόλης Πηγή: iefimerida.gr - <https://www.iefimerida.gr/news/231050/ena-kafe-sto-spiti-toy-othona-kai-tis-amalias-mystiko-stin-kardia-tis-polis-eikones> ή Otto bar: Νέα άφιξη στην πλατεία Αγίας Ειρήνης, ο βασιλιάς Όθωνας και το dry martini συναντιούνται <https://www.womantoc.gr/life/article/otto-bar-nea-afiksi-stin-plateia-agias-eirinis-o-vasilias-othonas-kai-to-dry-martini-synadioudai>

Κатаγισμός ιδεών π.χ. με το ερώτημα: *Τι γνωρίζουμε για τον Όθωνα; Ποια εικόνα έχουμε σχηματίσει για αυτόν; Τι νομίζουμε ότι μας έχει επηρεάσει; Γνωρίζουμε περισσότερα για τον Όθωνα ή για την Αμαλία; Γιατί;*

Με αφορμή ένα δημοσιογραφικό άρθρο: π.χ.

- Πέντε **κάστρα** και τα μυστικά τους (<https://www.kathimerini.gr/1005035/article/politismos/polh/pente-kastra-kai-ta-mystika-toys>)
- Οι κατηγορίες ενός 19χρονου για απάνθρωπες συνθήκες στο εστιατόριο του Ελληνοϊταλού σεφ στην Κέρκυρα -αν τελικά ευσταθούν- υπενθυμίζουν ότι πίσω από τα γκουρμέ πιάτα υπάρχουν μαθητευόμενοι που αντιμετωπίζονται σαν σύγχρονοι **δουλοπάροικοι** (<https://www.protothema.gr/life-style/article/916153/poios-kaigetai-stin-kouzina-tou-botrini-i-istoria-enos-ekkedrikou-sef/>)

Μάθηση με επίλυση προβλήματος:

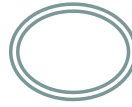
Πώς παρουσιάζεται ο βασιλιάς Όθων στα σχολικά βιβλία της Ιστορίας;

Ας ξεκινήσουμε από το δικό μας: Εντοπίζουμε α) στη σ. 57 « Η εκλογή και η άφιξη του Όθωνα- Η περίοδος της Αντιβασιλείας» πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητά του, β) στη σ. 58 «Η περίοδος της απόλυτης μοναρχίας του Όθωνα (1835-1843) και «Η 3^η Σεπτεμβρίου 1843» πληροφορίες σχετικά με την πολιτική του ως βασιλιά.

Ας δούμε το απόσπασμα από το υλικό για τη Γ' ΤΑΞΗ Νεότερη και σύγχρονη Ιστορία. Από τα μέσα του 18ου αιώνα ως τις αρχές του 21ου αιώνα, σ. 76 http://museduc.gr/docs/Istoria/C/065-084_C_GYM_KEF_04.pdf

Ας παρατηρήσουμε τις πληροφορίες! Είναι ίδιες; Διαφέρουν σε κάτι; Τι δεν μαθαίνουμε από αυτές τις πληροφορίες;

Μαθαίνω κάνοντας

Μεγάλη Εικόνα: Η πρώτη πεντηκονταετία του ελληνικού κράτους από οικονομική, πολιτική και πολιτιστική άποψη.

Προτεινόμενη δραστηριότητα: Οι μαθητές συντάσσουν μια επετειακή εφημερίδα για τον εορτασμό των 70 χρόνων από την ίδρυση του ελληνικού κράτους (1830) με θεματικές «Πολιτική», «Κοινωνία», «Οικονομία», «Πολιτισμός», «Οράματα για το μέλλον».

Από τον ενθουσιασμό στην έξωση! Η πορεία του Όθωνα στην Ελλάδα.

Προτεινόμενη δραστηριότητα: Φτιάχνω ένα άλμπουμ με εικόνες αξιοποιώντας το υλικό του διαδραστικού σχολικού μου βιβλίου από τον Ερχομό μέχρι την Έξωση του Όθωνα. Κάτω από κάθε εικόνα γράφω την ιστορική πληροφορία.

Παιχνίδια ρόλων

- Αφηγηθείτε σε Α' πρόσωπο μια μέρα από τη ζωή ενός μεγαλογαιοκτήμονα, των μέσων του 9ου αιώνα μ. Χ. Διαβάστε το αντίστοιχο παραθέμα για να βοηθηθείτε.

Ένας μικρασιάτης μεγαλογαιοκτήμονας

Ο Φιλάρετος, γιος του Γεωργίου από την Παφλαγονία] συγκαταλεγόταν στους ευγενείς του Πόντου και της Γαλατίας. Ήταν ζάπλουτος και κατείχε πολλά κοπάδια: εξακόσια βόδια, εκατό ζευγάρια βοδιών για όργωμα, οχτακόσια άλογα που έβοσκαν στα λιβάδια του, ογδόντα άλογα και μουλάρια που χρησίμευαν για μεταφορές, δώδεκα χιλιάδες πρόβατα.

Ήταν επίσης ιδιοκτήτης σαράντα οκτώ εκτεταμένων αγροκτημάτων (προάστεια) που είχαν καθορισμένα όρια, ήταν ωραία και πολύ μεγάλης αξίας, καθώς από τα υψώματα που βρίσκονταν απέναντι από αυτά ανέβλυζε κάθε φορά μια πηγή που μπορούσε να αρδεύσει βαθιά τα χωράφια που χρειάζονταν πότισμα διέθετε, επίσης, πολλούς υπηρέτες και πάρα πολλά πλούτη.

Βίος αγίου Φιλαρέτου του Ελεήμονος (τέλη 8ου αι.), έκδ.

M.-H. Fourmy - M. Leroy, Byzantion 9 (1934) 113-115.

Ανεστραμμένη τάξη

Μοντέλο διδασκαλίας ή αξιολόγησης;

Η ανεστραμμένη τάξη (Flipped Classroom) προσδιορίζεται ως μια εκπαιδευτική μέθοδος «η οποία μεταφέρει την παράδοση του μαθήματος, έξω από την αίθουσα διδασκαλίας, προκειμένου ο διδακτικός χρόνος στην τάξη να αφιερωθεί περισσότερο σε αλληλεπιδραστικού τύπου δραστηριότητες όπου οι μαθητές εμπλέκονται ενεργητικά με το διδακτικό περιεχόμενο» (Flipped Learning Network, 2016).

<https://eclass101.weebly.com/blog/3580989>

Ανεστραμμένη τάξη

Τα στάδια προετοιμασίας
και εφαρμογής

Πριν την τάξη

Μέσα στην τάξη

Μετά την τάξη

<https://eclass101.weebly.com/blog/3580989>

Ανεστραμμένη τάξη

Πριν την τάξη

1ο στάδιο

«Πριν την τάξη», οι μαθητές **λαμβάνουν** το εκπαιδευτικό υλικό για μελέτη. Μπορούν να το δουν όσες φορές θέλουν, να εστιάσουν σε όποια σημεία επιθυμούν, στον δικό τους χώρο και με τον δικό τους ρυθμό.

<https://eclass101.weebly.com/blog/3580989>

Ανεστραμμένη τάξη

Μέσα την τάξη

2^ο Στάδιο

Εφόσον ο μαθητής έχει μελετήσει το υλικό «πριν την τάξη», προσέρχεται προετοιμασμένος και ο σχολικός χρόνος αξιοποιείται με δραστηριότητες προς την κατεύθυνση της επίλυσης προβλημάτων και με διεκπεραίωση ομαδικών εργασιών, που διεξάγονται **πάντα με την καθοδήγηση και τη βοήθεια του δασκάλου.**

<https://eclass101.weebly.com/blog/35809>
89

Ανεστραμμένη τάξη

Μετά την τάξη

3^ο στάδιο

«Μετά την τάξη», **οι μαθητές καλούνται να αξιολογήσουν** τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει μετά τα δυο πρώτα στάδια. Επιπλέον έχουν τη δυνατότητα να επεκτείνουν τις γνώσεις τους.

<https://eclass101.weebly.com/blog/3580989>

Χρήσιμες ηλεκτρονικές πηγές

- Φωτόδεντρο
- <http://iep.edu.gr/el/graf-b-yliko/geniko-lykeio>
- <http://aesop.iep.edu.gr/>
- <http://www.hellenichistory.gr>
- <http://www.elia.org.gr>
- <https://alp.teach4integration.gr/myproject/history/>
- <https://museduc.gr/el>
- <https://historiana.eu/site/>
- <https://www.euroclio.eu/>
- <http://istom.schools.ac.cy/index.php/el/>
- <https://eclass.sch.gr/courses/9999901221/>

-
- Ευχαριστούμε! Καλή δύναμη!